

פורים – זוגיות במגילה

אחשורוש ווּשְׁתִי

1. אסתר פרק א פסוק א

(א) וְיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהַדּוּ וְעַד כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:
רש"י

המלך - שמלך מעצמו ולא היה מזרע המלוכה:

2. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

רב ושמואל; חד אמר: מלך פיקח היה, וחד אמר: מלך טיפש היה. מאן דאמר מלך פיקח היה - שפיר עבד דקריב רחיקא ברישא, דבני מאתיה כל אימת דבעי מפייס להו. ומאן דאמר טפש היה - דאיבעי ליה לקרובי בני מאתיה ברישא, דאי מרדו ביה הנך - הני הוו קיימי בהדיה.

3. אסתר פרק א פסוק ב - ג

(ב) בַּיּוֹמִים הֵהֱם כְּשֶׁבַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כֶּסֶף מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוֹשַׁן הַבְּיָרָה: (ג) בְּשֵׁנַת שְׁלוֹשׁ לַמְּלָכּוֹ עָשָׂה מִשְׁתֵּה לְכָל שָׂרָיו וְעַבְדָּיו חֵיל פָּרַס וּמְדֵי הַפְּרָתָמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת לִפְנָיו:

אסתר פרק א פסוק ט

(ט) גַּם וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נְשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: o

4. אור חדש אסתר פרק א פסוק ט

לא הל"ל רק והמלכה ושתי עשתה משתה נשים אבל בא לומר כי המלכה ושתי עשתה משתה כמו המלך אחשורוש ולא תאמר כי לקחה ושתי מן מה שנעשה לסעודת המלך אלא גם היא עשתה משתה בפני עצמה כמו אחשורוש

5. אסתר פרק א פסוק י - יא

(י) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בֵּינָן אָמַר לְמַהוּמָן בְּדַתָּא חֲרָבֹנָא בְּגַתָּא וְאַבְגַּתָּא זִתְר וְכִרְפֵּס שְׁבַעַת הַפְּרִיסִים הַמְּשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: (יא) לְהַבִּיא אֶת וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת יְפִיָּה כִּי טוֹבַת מְרָאָה הִיא: (יב) וְתִמְאֵן הַמֶּלֶכָה וְשֵׁתִי לְבֹא בְּדַבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַפְּרִיסִים וְיִקְצַף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וְחָמְתוֹ בְּעֶרְהָ בּוֹ:
רש"י

ויקצף - ששלחה לו דברי גנאי:

6. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד ב

ויקצף המלך מאד, אמאי דלקה ביה כולי האי? אמר רבא: שלחה ליה: בר אהוריריה דאבא! אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי, והווא גברא אשתטי בחמריה. מיד וחמתו בערה בו.

7. מלבי"ם אסתר פרק א פסוק יב

(יב) ותמאן, מבאר כי מה שוּשְׁתִי לא רצתה לבא היה על כי הבינה כונתו שרוצה להורידה ממעלתה שחשבה עד עתה שיש לה חלק בהמלכות מצד נחלת אבותיה וז"ש ותמאן יען שהיא לפי דעתה המלכה ושתי שמלכותה מצד עצמה, ע"כ לא רצתה לבא משני טעמים: א) בדבר המלך יען שפקד עליה שתבא באופן שיתראה שאין לה חלק במלוכה ולא תלבש הכתר טרם בואה לפניו, ב) אשר ביד הסריסים אשר צוה להביא ע"י הסריסים שכדי בזיון וקצף. והנה בזה הפרה כל עצתו שרצה להחזיק במלכות מצד עצמו והיא עמדה נגדו לאמר שמלכותו לא נצמח רק על ידה, וע"ז ויקצוף המלך מאד

8. אסתר פרק א פסוק טז - כא

(טז) וַיֹּאמֶר מוֹמְכָן מִמוֹכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֹתָהּ וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר

בְּכָל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: (יז) כִּי יֵצֵא דָבָר הַמֶּלֶכָה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בְּעֲלֵיהֶן בְּעִינֵיהֶן בְּאִמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהַבִּיא אֶת וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לִפְנָיו וְלֹא בָּאָה: (יח) וְהַיּוֹם הַזֶּה תִּאמְרָנָה שָׂרוֹת פָּרַס וּמְדֵי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר הַמֶּלֶכָה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וְכַדִּי בְּזִיוֹן וְקִצְף: (יט) אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דָבָר מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וַיִּקְתַּב בְּדַתִּי פָּרַס וּמְדֵי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא תְּבֹא וְשֵׁתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה: (כ) וְנִשְׁמַע פְּתָגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד קֶטָן: (כא) וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כְּדָבָר מִמוֹכָן:

9. רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה כ

וכן צוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי ויהיה לו עליה מורא ותעשה כל מעשיה על פיו ויהיה בעיניה כמו שר או מלך מהלכת בתאות לבו ומרחקת כל שישא, וזה הוא דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזיווגן, ובדרכים אלו יהיה ישובן נאה ומשובח.

10. אסתר פרק ג פסוק ח

(ח) וַיֹּאמֶר הֵמָּן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֵשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מַלְכוּתְךָ וְדַתִּיהֶם שְׁנוֹת מִקֵּל עִם וְאֶת דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוֹה לְהַנִּיחָם:

11. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יג עמוד ב

ודתיהם שנות מכל עם - דלא אכלי מינן, ולא נסבי מינן, ולא מנסבי לן. ואת דתי המלך אינם עשים - דמפקי לכולא שתא בשה"י פה". ולמלך אין שוה להניחם - דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות. ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחד מהן - זורקו ושותהו. ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן - חובטו בקרקע ואינו שותהו.

12. תורה תמימה הערות אסתר פרק ג הערה כא

כא) לא נתבאר איפה מרומז זה בלשון ולמלך אין שוה להניחם, וקרוב לומר דהכונה דעד כה דבר בנוגע לחסרונותיהם בעיני המלוכה והמדינה וחברת האדם, ועתה שב לחזק את דעתו, כי גם להמלך בעצמו, כאשר הוא אדם בכלל, ג"כ אין שוה להניחם, יען דכל כך הוא נבזה בעיניהם עד שאם יגע בכוסם יחבטוהו בקרקע ולא ישתוהו, וזה מדייק מלשון ולמלך אין שוה, דלפי הענין הול"ל ואין שוה להניחם, כלומר לתכלית המדינה:

להיות בעל התפקיד ולא להוכיח שאני בעל התפקיד

13. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד ב

אמר רבא: אלמלא אגרות הראשונות (שהוחזק בהן שוטה בעיני האומות). לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט (שהיו ממהרין להורגן במצות המלך באגרות האמצעיות, ולא היו ממתנים ליום המועד). אמרי: מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שרר בביתו? פשיטא! אפילו קרחה בביתה פרדשכא ליהו!

14. אסתר פרק א פסוק ח

(ח) וְהַשְׁתִּיָּה כַּדָּת אֵין אֲנִס כִּי כֵן יִסֹּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ:
רש"י

יסד - לשון יסוד כלומר כן תקן וצוה:

15. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

לעשות כרצון איש ואיש, אמר רבא: לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי - דכתיב איש יהודי, המן - איש צר ואויב.

מלבי"ם

(יא) ובכל יום, וגם בזה היתה בסכנה גדולה כי היתה ראוייה לעונש במה שהראית שהיא אנוסה עד שבעבור זה היה מרדכי מבקר בכל יום לדעת את שלומה ומה יעשה בה, ר"ל אם יענישוה או יגרשוה, כי החליט בודאי שלא תפטר בלי עונש על מרדה במלך ומ"מ שמה לפיה מחסום ולא הגידה:

25. אבן עזרא אסתר פרק ב פסוק יא

(יא) את שלום אסתר - אם היא צריכה לרופאים:

26. אסתר פרק ב פסוק כ

(כ) אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר צוה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו: ו

27. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יג עמוד ב

כאשר היתה באמנה אתו - אמר רבה בר לימא (משמיה דרב): שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי.

28. אור חדש אסתר פרק ב פסוק יט

אין הדעת נותן שיהיה מרדכי מסכן נפשו שאם יהיה נודע למלך היתה הוא והיא נהרגין רק פירושו יחוד ועוד נ"ל כי חכמים באו להגיד שלא היתה אסתר בת זיווג של אחשורוש רק במקרה ולפיכך היתה עומדת מחיקו של אחשורוש ויושבת בחיקו של מרדכי כלומר כי היה מרדכי בן זוג הראוי לה לאסתר ולפיכך הטבילה היא רמז לסילוק הטומאה שזרק בה וישבה בחיקו על מרדכי כלומר שהיה לה חבור למרדכי שהוא בן זוג

אסתר מתגלה כאשה אקטיבית ויוזמת

29. אסתר פרק ד פסוק ה- יד

(ה) ותקרא אסתר להתקף מסריסי המלך אשר העמיד לפניו ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה: (ט) ויבוא התקף ויגד לאסתר את דברי מרדכי: (י) ותאמר אסתר להתקף ותצוהו אל מרדכי: (יא) כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזקב וסויה ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלוששים יום: (יב) ויגידו למרדכי את דברי אסתר: פ (יג) ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים: (יד) כי אם החרש פתח ישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת קזאת הגעת למלכות:

מלבי"ם

וז"ש אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך, ור"ל אל תחשבי כי מה שאת בית המלך הוא דבר התלוי בנפשך ושמציאיות גדולתך היא בשביל עצמך, לא בשביל היהודים והצלתם, עד שתחשבי שאת היא העקר והצלת היהודים ימשך ממך במקרה, כי נהפך הוא, שהעיקר היא הצלת היהודים ומן הצלתם נמשך גדולתך

30. אסתר פרק ד פסוק טו - יז

(טו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: (טז) לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי: (יז) ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוהה עליו אסתר:

16. אסתר רבה (וילנא) פרשה ב סימן יד

יד לעשות כרצון איש ואיש, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני איני יוצא מידי בריותי ואתה מבקש לעשות כרצון איש ואיש, בנוהג שבעולם שני בני אדם מבקשים לישא אשה אחת יכולה היא להנשא לשניהם אלא או לזה או לזה, וכן שתי ספינות שהיו עולות בלימן, אחת מבקשת רוח צפונית ואחת מבקשת רוח דרומית יכולה היא הרוח אחת להנהיג את שתיהן כאחת אלא או לזו או לזו, למחר שני בני אדם באים לפניך בדין איש יהודי ואיש צר ואויב יכול אתה לצאת ידי שניהם אלא שאתה מרומם לזה וצולב לזה

17. אסתר פרק ב פסוק א

(א) אחר הדברים האלה כשך חמת המלך אחשורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה:

18. אסתר רבה (וילנא) פרשה ה סימן ב

למה שעשתה כהוגן, ואת אשר נגזר עליה, שלא כהוגן, ולמה עלתה לה כך לפי שלא היתה מנחת לאחשורוש ליתן רשות לבנות בית המקדש, ואומרת לו מה שהחריבו אבותי אתה מבקש לבנות

19. רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט

וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו, ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז.

20. משנה מסכת אבות פרק ד משנה א

איזהו מכובד המכבד את הבריות

יחס מרדכי ואסתר

21. אסתר פרק ב פסוק ז

(ז) ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת:

22. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יג עמוד א

ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, תנא משום רבי מאיר: אל תקרי לבת אלא לבית,

23. אסתר פרק ב פסוק טו

(טו) ובהגיע תר אסתר בת אביחיל דד מרדכי אשר לקח לו לבת לבוא אל המלך לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הגי סריס המלך שמר הנשים ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראייה: אור חדש

(טו) ובהגיע תור אסתר בת אביחיל (אסתר ב, טו) כו' יחסה כאן אחר אביה כי עתה נסתלק ממנה מרדכי אשר היתה נחשב למרדכי לאשה והיתה נקראת על שם מרדכי כי על כן יעזב איש אביו ואמו ודבק באשתו לכך יותר מייחס האשה אחר בעלה ממה שהוא מיחס אותה אחר אביה ולפיכך למעלה לא מיחסה כלל אחר אביה כי אם אחר מרדכי אבל כאן שנלקחה לאחשורוש מייחס אותה אחר אביה ומ"מ אמר דוד מרדכי אשר לקח לו לבת כי גם יש ליחסה אחר מרדכי כמו שאמרו בגמרא שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש ויושבת בחיקו של מרדכי

24. אסתר פרק ב פסוק י - יא

(י) לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד: (יא) ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה:

31. אסתר פרק ה פסוק ד - ה
(ד) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהִמֵּן הַיּוֹם אֶל
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ: (ה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרוּ אֶת הַמֵּן
לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהִמֵּן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

32. אור חדש אסתר פרק ה פסוק ה
(ה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרוּ אֶת הַמֵּן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר (אסתר
ה, ה) מה שהוצרך לומר לעשות דבר אסתר לרמוז בזה כי
בשביל אסתר עשה זה אבל אחשוורוש בעצמו בודאי לא היה
רוצה ולא היה חפץ בזה כלל כי אדרבא דבר זה כנגד המלך
לתת כבוד כמו זה להמין ועם כל זה אמר מהרו את המן לעשות
דבר אסתר (שם) ואמר מהרו כי כל זמן שלא נעשה דבר אסתר

היה לו צער כי לאהבת אסתר היה רוצה שיהיה נעשה רצונה
מיד
אחשוורוש מנסה לבנות זוגיות שיויוניות אך לאחר ששותה יין
מתגלים הצרכים האמיתיים שלו שבהעדרם הוא מגיע לדיוטות
תחתונות ולהחלטות שגויות והרסניות .
אסתר ומרדכי הם מודל לזוגיות בריאה יחס של הערכה לבעל
ויחס של כבוד ואהבה לאשה.

מתוך התבוננות במערכת היחסים של אחשוורוש וושתי לעומת
מרדכי ואסתר אנו למדים שרגשות הערכה, כבוד ואהבה אינם
יכולים להיות מטרה אלא הם תוצאה של התנהלות נכונה.
כשרגשות אלו הופכים למטרה יוצאים קלקולים גדולים

סיכום קצר:

אחשוורוש מנסה לבנות זוגיות שיויוניות אך לאחר ששותה
יין מתגלים הצרכים האמיתיים שלו שבהעדרם הוא מגיע
לדיוטות תחתונות ולהחלטות שגויות והרסניות . אסתר
ומרדכי הם מודל לזוגיות בריאה יחס של הערכה לבעל
ויחס של כבוד ואהבה לאשה. מתוך התבוננות במערכת
היחסים של אחשוורוש וושתי לעומת מרדכי ואסתר אנו
למדים שרגשות הערכה, כבוד ואהבה אינם יכולים להיות
מטרה אלא הם תוצאה של התנהלות נכונה. כשרגשות אלו
הופכים למטרה יוצאים קלקולים גדולים

שבת שלום!!

